

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ-2025

УДК 378.091.12:005.336.5-057.875
ББК 74.489.4
А 43

Затверджено вченою радою гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії від 29 січня 2025 року, протокол № 6.

Актуальні питання професійного становлення сучасної молоді :
збірник наукових праць студентів / упорядники Л. Циганюк, Л. Качуринець.
Хмельницький : ХГПА, 2025. Вип. IV. 498 с.

Рецензенти:

Бучківська Г. В. – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, професор кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України, Спілки дизайнерів, Всеукраїнської спілки автентики;

Онищук М. І. – директор Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва, заслужена артистка України, член Всеукраїнської музичної спілки.

©Циганюк Л.І., 2025
©Качуринець Л.В., 2025

ОСВІТА

Бєбіна Юлія. Використання штучного інтелекту на уроках мистецтва у НУШ: недоліки та переваги.....	287
Білик Ірина. Теоретичні аспекти національно-патріотичного виховання учасників хореографічного колективу.....	294
Бокшан Анна. Особливості організації освітнього процесу ЗВО мистецького спрямуванні в Україні.....	299
Ван Ченсі. Зміст інтерпретації музичного твору у художньо-педагогічній діяльності вчителя музики.....	306
Виклюк Роксолана, Лупак Наталія. Поняття перформансу в сучасній мистецькій освіті.....	313
Гнатів Марія, Водяна Валентина. Роль вокального мистецтва у формуванні естетичних цінностей учнів.....	318
Данькова Олександра. Ідеї Оксани Суховерської у контексті сучасних викликів професійного становлення молоді.....	324
Йордовська Світлана, Водяна Валентина. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках мазики.....	329
Заїка Надія. Класична та інноваційна бесіда як метод розвитку оцінних умінь на заняттях образотворчим мистецтвом у новій українській школі (НУШ)....	334
Замах Софія, Щур Людмила. Етапи становлення та сучасний стан хореографічної освіти в Україні.....	340
Захарова Єлена. Формування національної свідомості вихованців шляхом хореографічного мистецтва та українських традицій.....	348
Захарчук Анастасія. Розвиток творчих здібностей школярів засобами музичного мистецтва.....	352
Катеренюк Вікторія. Інноваційні технології як засіб формування образотворчості школярів.....	357
Коваль Владислав. Використання наочності на сучасному уроці музичного мистецтва у початковій школі.....	365

**КЛАСИЧНА ТА ІННОВАЦІЙНА БЕСІДА ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ
ОЦІННИХ УМІНЬ НА ЗАНЯТТЯХ ОБРАЗОТВОРЧИМ МИСТЕЦТВОМ
У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ (НУШ)**

Надія Заїка,

студентка II курсу спеціальності

014. 12 Середня освіта (Образотворче мистецтво)

Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

науковий керівник:

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри образотворчого мистецтва,

дизайну та методики їх навчання

Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

Ірина Пацалюк

У статті розглядається значення класичних та інноваційних бесід як ефективних методів розвитку оцінних умінь на уроках образотворчого мистецтва в контексті Нової української школи. Аналізуються особливості класичної та інноваційної бесіди, що сприяє поетапному розвитку критичного мислення учнів, їх комунікативних здібностей та інноваційних підходів, які включають інтерактивні технології й творчі методи. Обґрунтовано доцільність інтеграції класичної та інноваційної бесіди для формування всебічно розвиненої особистості.

Ключові слова: *Нова українська школа, образотворче мистецтво, класична бесіда, інноваційні методи, інноваційна бесіда, оцінні уміння, критичне мислення.*

Освітня реформа Нової української школи (НУШ) передбачає переорієнтацію освітнього процесу з передавання знань на формування компетентностей. Це особливо актуально для уроків мистецького циклу, які

спрямовані не лише на розвиток творчих здібностей, а й на формування критичного мислення, образотворчості, оцінних умінь та здатності до рефлексії. Уроки образотворчого мистецтва стали важливим інструментом у створенні середовища, яке сприяє інтелектуальному та естетичному зростанню школярів.

Одним із ефективних методів розвитку оцінних умінь є бесіда, що дає можливість учням не тільки описувати побачене, але й аналізувати, робити висновки та обґрунтовувати власну думку. У контексті НУШ особливо важливим є поєднання класичних і сучасних (інноваційних) підходів до організації бесіди.

За крайній період часу методичними аспектами бесіди займались Сидоренко (2019) – використання методу бесіди для розвитку критичного мислення учнів на уроках образотворчого мистецтва, Ткаченко (2018) – теоретичні та методичні аспекти використання методу бесіди на уроках образотворчого мистецтва, Масол (2015, 2020) – інноваційна бесіда, фасилітована бесіда та ін..

Класична бесіда як метод навчання – це традиційний метод педагогіки, що базується на діалозі між учителем і учнем. У рамках уроків образотворчого мистецтва вона виконує кілька важливих функцій: пізнавальну, «мотиваційну, освітню, розвивальну, виховну тощо» (Велика українська енциклопедія, 2016: 471). Охарактеризуємо найсуттєвіші:

1. Пізнавальна функція: учні отримують нові знання про художні техніки, стилі та видатних митців.

2. Мотиваційна функція: учні емоційно надихаються до сприймання та образотворчості.

3. Розвивальна функція: учні вчаться аналізувати твори мистецтва, висловлювати власні судження та розуміти контекст створення художнього твору.

4. Виховна функція: бесіда допомагає виховати в учнях естетичний смак і повагу до культурної спадщини, соціалізувати їх, у бесіді реалізується уміння презентувати себе, власну діяльність.

В освітньому процесі бесіда виконує і інші функції.

Навчаючи школярів, використовуючи класичну бесіду вчителі будують її, дотримуючись певної етапності, враховують домінуючий зміст, а саме: соціальний, мистецький чи естетичний. Наприклад, апелюючи до естетичного змісту твору Тараса Шевченка «Катерина» вчитель може запропонувати такі запитання:

1. Які почуття викликає цей твір?
2. Як художник передав емоційний стан героїні через кольорову палітру?
3. Чому ця робота важлива для української культури?

Ставлячи запитання, учитель допомагає учням поступово розвивати оцінні уміння, усвідомлювати власні емоції у процесі сприймання, формувати ставлення. Важливим є те, що запитання мають бути послідовними, враховувати вік учнів і їхній рівень підготовки. Молодші школярі краще реагують на прості запитання, тоді як старші можуть виконувати більш складні завдання, наприклад, порівнювати кілька художніх стилів або аналізувати еволюцію творчості митця.

За крайній період часу в освітній процес активно впроваджують інноваційну бесіду. Означений метод бесіди орієнтований на активізацію пізнавальної діяльності учнів через використання сучасних технологій, інтерактивних інструментів та креативних прийомів. Вони спрямовані на розвиток компетентностей XXI століття, таких як критичне мислення, креативність, комунікація.

В науковій думці виділяють інтерактивні інструменти для проведення бесід. Одним із популярних підходів є використання цифрових платформ, таких як Padlet, Mentimeter або Kahoot, де учні можуть колективно оцінювати мистецькі твори в реальному часі. Наприклад, учитель може створити інтерактивну дошку в Padlet, де учні розміщуватимуть свої коментарі щодо певного мистецького твору. Після цього клас обговорює найцікавіші з них.

Серед інновацій і евристична бесіда. Луців констатує: «евристична бесіда – діалогічний метод двохсторонньої взаємодії вчителя та учнів початкових класів,

що базується на розв'язанні проблемного завдання за допомогою основних і додаткових запитань пошукового характеру. Така робота призводить до активізації учнів самостійного пошуку правильної відповіді». (Луців, 2014: 92)

Такий тип бесіди передбачає пошук відповідей через серію запитань, які поступово розкривають суть проблеми. Як правило її використовують при роботі з учнями базової школи. Наприклад, розглядаючи картину Казимира Малевича «Чорний квадрат», учитель запитує:

1. Що ви бачите на картині?
2. Чому цей твір викликав стільки суперечок у мистецькому світі?
3. Як би ви охарактеризували цей твір з позиції сучасності?

Такі питання допомагають учням мислити глибше, знаходити нові смисли та розвивати власну оцінну позицію.

Масол до інновацій відносить і фасилітовану дискусію. Авторка вважає, що ця технологія є високоефективною. «Важлива відмінність цієї інтерактивної технології від традиційної – відсутність додаткової інформації про авторів творів, час їх створення, художні засоби тощо. Без зовнішньої інформації діти мають навчитися «вичерпувати» зміст твору із самого твору. (Практика свідчить, що фактологічна інформація швидко забувається)». (Масол, 2015, : 94)

Для фасилітованої дискусії Масол (2015) виділяє обов'язкові елементи та рекомендації щодо співпраці. Елементи:

1. Серія, розроблених педагогом (фасилітатором) запитань, спрямованих на актуалізацію пізнавальних процесів та мислення. Питання, як правило, відкритого типу, що змушує учнів мислити, висловлювати відчуття;

2. «До ключових елементів технології належать парафраз і пов'язування думок учнів (лінкінг). Прийоми перефразування і пов'язування відповідейверсій дітей під час групової рефлексії забезпечують утримання дискусії на високому рівні активності й спрямування на кінцевий результат – розуміння змісту творів, які сприймаються та обговорюються» (Масол, 2015: 96).

3. Добір творів для сприймання.

Серед рекомендацій – оцінювати відповіді дітей позитивно, не поділяти їх на «правильні» та «неправильні»; залучати до обговорення усіх; встановлювати зв'язок між висловлюваннями учнів.

Як бачимо, фасилітована дискусія спрямована на розвиток умінь спостерігати, розмірковувати, позитивно реагувати на різноманітність мистецьких творів. Сама бесіда носить не репродуктивний, а творчий характер.

Ще одним методом, який відносять до інноваційних є це рольова гра. Учні можуть брати на себе ролі художників, критиків або навіть уявних глядачів виставки. Наприклад, група учнів може уявити себе мистецькою радою, яка вирішує, чи варто включити картину до музейної колекції. Такий підхід не лише робить уроки цікавішими, але й допомагає учням навчитися обґрунтовувати свої оцінки. Розглянувши специфіку класичної та інноваційної бесід, виділимо їх переваги (Табл. 1).

Таблиця 1

Переваги класичної та інноваційної бесід

Критерії	Класична бесіда	Інноваційна бесіда
Форма взаємодії	Діалог між учителем та учнем	Взаємодія між усіма учасниками
Інструменти	Запитання	Цифрові технології, інтерактивні методи
Залучення учнів	Слухання та відповідь, побудова діалогу	Активне обговорення, творча участь
Складність завдань	Простий опис, репродуктивні завдання, завдання з елементами творчості	Аналітичні, креативні завдання
Результат	Базовий розвиток оцінних умінь	Глибока рефлексія та критичне мислення

Аналіз таблиці вказує на те, що класична та інноваційна бесіди мають свої переваги і їхнє поєднання в освітньому процесі дозволяє створити ефективне середовище для розвитку оцінних та комунікативних здібностей учнів, критичного мислення. Тип бесіди обирають залежно від цілей уроку та рівня підготовки учнів.

Підсумуємо, класична та інноваційна бесіда є потужними інструментами для розвитку оцінних умінь, умінь критично мислити, комунікувати з творами мистецтва та між собою, з педагогами на уроках образотворчого мистецтва. Класична бесіда забезпечує основу для аналізу й рефлексії, тоді як інноваційна розширює ці можливості завдяки інтерактивним підходам. Поєднання обох методів сприяє формуванню гармонійної особистості, здатної аналізувати, оцінювати й творчо мислити в умовах сучасного світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеєнко, О. М. (2021). Бесіда як метод навчання у школі. Вилучено з <https://vseosvita.ua/library/besida-ak-metod-navcanna-439847.html>
2. Васильченко, В. (2019). Компетентнісний підхід: ідеї для реалізації на уроках. *«На урок»*. Вилучено з <https://naurok.com.ua/post/kompetentnisniy-pidhid-ide-dlya-realizaci-na-urokah>
3. *Велика українська енциклопедія*. (2016). (Т. 1). Київ: Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво».
4. Терновик, Н. & Гудима, О. (2021). Евристична бесіда як засіб формування підлітка як суб'єкта пізнавальної діяльності. *Проблеми сучасної психології*, (51), 190-214. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2021-51.190-214>.
5. Луців, С. (2014). Евристична бесіда на уроках української мови і початкових класах як метод проблемно-розвивального навчання. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*, (49), 91-95.
6. Масол, Л. М. (2020). *Нова українська школа»: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 3-4 класах на засадах компетентнісного підходу*. Київ: Генеза.
7. Масол, Л. М. (2015). *Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання* : метод. посіб. Харків: «Друкарня Мадрид».
8. Сидоренко, О. М. (2019). Особливості використання методу бесіди на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі. *Вісник Житомирського державного педагогічного університету імені Івана Франка*, (22). 123–128.